

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 23
október 2013
cena 0,60 EUR

10

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

V čísle

Arpád Tarnóczy Rozvíjajme dôstojnosť človeka	2
Eva Zelenayová Ako je to s našimi hodnotami?	3
Zasadala Republiková rada PV ZPKO	4
Eva Zelenayová Slovenskí martýri Holuby a Šulek	6
Jozef Rydlo Storočnica Gorazda Zvonického	7
Mária Branišová Rok 1952 – katastrofa rodiny	8
Ján Litecký-Šveda Knižný kútik	9
Náš rozhovor Fridrich Fritz	10-11
Vojtech Ottmar Niektorí možno ešte žijú medzi nami	12
Margita Zimanová Hluchí voči vážnom komunizmu	13

SVEDECTVO, mesačník
Politických väzňov
Zväzu protikomunistického odboja

Šéfredaktorka:

Eva Zelenayová

Redakčná rada:

Peter Bielik, Ján Košíar (predseda),
Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter
Mulík, Jozef Rydlo a Eva Zelenayová

Adresa redakcie:

811 06 Bratislava, Obchodná 52

Telefón: 02-5363 8156**Fax:** 02-5296 4610**e-mail:** info@pv-zpko.sk

www.pv-zpko.sk

IČO: 00679879Cena jedného výtlačku: **0,60 EUR**Celoročné predplatné: **7 EUR**

Predplatné pre zahraničných

abonentov: **45 USD**

vrátane poštovného.

Číslo účtu v Ľudovej banke:

4000128109/3100

EV: 3851/09**Tlač:** ART&PRESS, s.r.o.

Nevyžiadané rukopisy nevraciam

ISSN: 1338-404X

MATERIÁLY uverejnené v rubrikách
„Čitateľské fórum“ a „Spomienky“
vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Nemusia byť totožné
so stanoviskom redakcie.

Arpád Tarnóczy (prvý zľava) počas zasadnutia Republikovej rady PV ZPKO v Bratislave ťažko hľadal slová na súčasnú situáciu v organizácii i v spoločnosti.

Foto Ján Košíar

Rozvíjajme dôstojnosť človeka

V tomto roku si pripomíname 75. výročie vyhlásenia slovenskej autonómie. Bola vyvrcholením emancipačného úsilia slovenského národa, na čele ktorej stál Andrej Hlinka. Nedožil sa jej, no zanechal nám krásne poslanstvo vyjadrené v hesle: Za Boha život, za národ slobodu. Dôstojnosť človeka a národa je Boží dar, ktorý sme zadarmo dostali, a ktorý si prinášame na tento svet. A ktorý sme povinní ďalej rozvíjať. Nielen v duchu odkazu Andreja Hlinku, ale aj v duchu cyrilo-metodskej tradície zakotvenej v našej Ústave a napokon, aj v zmysle odkazu všetkých politických väzňov.

Po skončení druhej svetovej vojny, keď sme sa síce zaradili medzi víťazné mocnosti, ale stratili sme štát, no najmä po februári 1948 sa situácia v spoločnosti zmenila na otvorené prenasledovanie veriacich, biskupov, rehoľníkov, kňazov i laikov, ktorí pre svoje nábo-

ženské presvedčenie, pre odmietanie komunistického režimu, či pre svoje vlastenecké postoje skončili na popraviskách a v žalároch. Ďalší boli zastrelení na úteku, alebo zomreli vo väzení.

Nezabúdame

Všetkých ľudí nášho úžasného Slovenska sa to týka, aj tých čo už zabudli, že do počtu nešťastí, ktoré sužovali našu vlasť, patrí 173 rozsudkov smrti, z toho popravených na Slovensku bolo 50 ľudí. Odsúdených na doživotie bolo 741 osôb, odsúdených na desiatky rokov väzenia 19 888. Celkom bolo poddaných 132 549 trestných udaní a odsúdených 71 168 ľudí. Vo väzení zomrelo 51 ľudí, do táborov nútených prác bolo poslaných 5966 ľudí. Násilím bolo z miest vysťahovaných v rámci Akcie B 4739 osôb. A to ešte nespomínam biskupov, kňazov, rehoľníkov a rehoľné sestry –

Na titulnej strane: Pamätník architekta Dušana Jurkoviča pri Šulekove slovenským martýrom Viliamovi Šulekovi a Karolovi Holubymu. Jozef Miloslav Hurban ustanovil v roku 1848 Šuleka a Holubyho za Komisárov Slovenskej národnej rady. Obaja patrili k veliteľom Slovenského povstania v roku 1848, za čo boli v októbri toho istého roku popravení. Stali sa prvými obeťami pri zrode slovenského politického národa. **Viac na str. 6.**

Foto Ján Košíar

prepadnutých počas známej Barbarskej noci 13. apríla 1950.

Organizácia politických väzňov má aj pre nás samých veľký význam. Životy ukončené katmi na šibenici a roky strávené vo väzení sa nedajú vrátiť, ale predsa mnohým sa dostalo aspoň súdnej i mimosúdnej rehabilitácie a symbolického odškodnenia. Organizácia Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja, III. odboj, vznikla najmä preto, aby bola trvalým mementom hrôzovlády bez Boha. Nieкто by sa mohol spýtať, prečo? Nuž preto, aby sa niečo podobné už nikdy nezopakovalo. Lebo, kde niet Boha, keď ho zo spoločnosti vylúčime, všetko je dovolené a človek človeku sa stáva vlkom, udavačom, nepriateľom, vrahom. A to nesmieme pripustiť.

Zachováme si tvár?

Dnes pred našou spoločnosťou

stojí otvorená otázka: Aké kritériá a hodnoty budeme uplatňovať pri našom zaraďovaní sa do stále viac globalizujúceho sa sveta? Aké bude miesto našej vlasti, Slovenskej republiky v Európskej únii? Zachováme si vlastnú tvár a charakter, alebo sa necháme zmiesť zo scény pod tlakom ekonomických výhod, európskych fondov, z ktorých sa značná časť stratí v rukách úradníkov? Čím je vyššie, tým viac.

Pamätáte si ešte na slová Jána Pavla II., ktorí nám 9. novembra 1996 v Ríme povedal: **„Slovensko má veľkú úlohu pri budovaní Európy tretieho tisícročia. Dobre si to uvedomte. Je povolanie ponúknuť svoj veľmi významný príspevok k právému pokoju európskeho kontinentu svojimi tradíciami, kultúrou, svojimi mučeníkmi a vyznávačmi, ako aj živými svedkami svojich nových generácií.“**

Pamätáme si tie slová? Vzali sme si ich k srdcu? Alebo Ján Pavol II., ktorý nás za svojho pontifikátu trikrát navštívil, vkladal do nás svoju nádej zbytočne? Ako dnes čelíme hrozbám, ktoré k nám prichádzajú z medzinárodných fór a vyžadujú od nás, aby sme si nechali postupne, krok za krokom, odkrajať z našej politickej, kultúrnej a duchovnej samostatnosti? Ako chceme byť svetlom pre ostatné národy?

Posolstvo z Košíc

Chcem veriť spolu s vami, že celonárodný pochod za život, ktorý sa konal 22. septembra v Košiciach vyslal posolstvo, že sme ešte ľudia verní Kristovi a jeho Cirkvi, a že zatieni manifestácie typu gay pride.

Arpád Tarnóczy
predseda PV ZPKO

Ako je to s našimi hodnotami?

Združenie na ochranu rodiny organizuje pochody za rodinu už od roku 2010. Podujatie sa uskutočňovalo v Bratislave a malo byť akýmsi protipólom dýchových pochodov. Účasť nebola masová, a, zdá sa, že pre Bratislavu bolo toto podujatie podstatne exotickéjšie, než sprievody homosexuálov. Napriek tomu sa do médií nedostali.

V ostatnom čase znepokojujúco pôsobia iniciatívy skupín inakosti, ktoré si presadili množstvo praktických opatrení, zasahujúcich do ľudských práv občanov. Či ide o novú publikáciu určenú do škôl s takým poňatím sexuálnej výchovy, že porno časopisy jej nemôžu konkurovať, alebo o navrhovanú stratégiu na ochranu a podporu ľudských práv, popierajúcu všetko prirodzené na čom stojí život a civilizácia. Ak si uvedomíme, že dve tretiny obyvateľstva Slovenska sa hlásia ku kresťanským koreňom, tohtoročný Národný pochod za život v Košiciach bol prirodzeným obranným mechanizmom pred agresívnou menšinou. Tou menšinou, ktorá svoju inakosť stavia na obdiv verejnosti

a domáha sa rovnakých práv, ako má rodina založená na manželstve muža a ženy, vrátane výchovy detí.

Dnes je už dostatok informácií o tom, kam viedla liberalizácia v ponímaní rodiny na Západe. Teror mladistvých, odlúčených od prirodzených rodín, by mal znepokojovať aj našich politických predstaviteľov. Kým niektoré

SLOVO SVEDECTVA

krajiny Európskej únie už zatvárajú centrá rodového výskumu, na Slovensku je trend opačný. V minulom roku verejne vyzvali aktivisti bojujúci za práva lesbičiek, bisexuálov, gejev a transsexuálov vládu, aby zriadila výbor pre práva lesbičiek, gejev, bisexuálov, transrodových a intersexuálnych osôb (LGBTI), ktorý je od októbra 2012 realitou. Pochod LGBTI osôb našiel v minulosti podporu u vtedajšieho predsedu parlamentu Richarda Sulíka. Tohtoročný festival inakosti podporil primátor Bratislavy Milan Ftáčnik. Predseda vlády Robert Fico nezaujal nijaké stanovisko. Ani k pride pochodu, ani k Národnému pochodu za život. Politickí väzni komunistického režimu

trpeli za tradičné hodnoty, ktoré nastupujúca totalitná moc likvidovala. V súčasnosti sa tradičná rodina ocitla v centre záujmu zástancov nového svetového poriadku. Ibaže nie preto, aby ju chránili, ale naopak, aby ju celkom rozvrátili. Ak sa ešte niekto z členov organizácie PV ZPKO domnieva, že boj za slobodu a tradičné kresťanské hodnoty sa skončil, mal by si vypočuť komentár redaktora verejnoprávneho rozhlasu Samuela Trnku v predvečer konania Národného pochodu za život a iste zmení názor. Že to nebudú mať ľahké ani potomkovia politických väzňov svedčí skutočnosť, že šéf slovenskej diplomacie Miroslav Lajčák považuje kritikov novej ľudsko-právnej stratégie za bigotných, ktorí zatiaľ „víťazia nad toleranciou“.

Do Slovenska vkladal nádej pápež Ján Pavol II. a pozdravný list účastníkom Národnému pochodu za život poslal pápež František. To je veľké povzbudenie na pokračovanie v činnosti a nevzdávanie sa ideálov, vlastných politickým väzňom.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Hľadajú sa sponzori strážcov hodnôt

V Bratislave sa 11. septembra t.r. uskutočnilo zasadnutie Republikovej rady PV ZPKO. Jej členovia sa zaoberali hodnotením XI. snemu, stavom finančnej situácie, personálnymi otázkami a ďalšou perspektívou PV ZPKO.

Zasadnutie rady otvoril a viedol Ján Košiar, predseda pobočky PV ZPKO v Bratislave. Na úvod si prítomní minútu ticha uctili zosnulých členov po XI. sneme politických väzňov. Predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy upozornil na svoj rozhovor vo Svedectve č. 9, v ktorom sa podrobne vyjadril k priebehu a výsledkom XI. snemu. **Vzhľadom na finančnú situáciu vyzval členskú základňu k hľadaniu sponzorov na činnosť organizácie. Konštatoval, že v dôsledku neštandardného prístupu Ministerstva vnútra SR k politickým väzňom, nebolo možné predložiť plán činnosti na ďalšie obdobie. Jednoducho nie sú peniaze na ochranu tradičných hodnôt, ktoré reprezentuje organizácia PV ZPKO, ani na aktivity zamerané na sprístupňovanie pamiatky obetí komunistického režimu.** Zdôraznil, že napriek ubezpečovaniam najvyšších ústavných predstaviteľov štátu, nedošlo k predpokladanému plneniu požiadaviek. Na účet organizácie došlo 61 126 eur, namiesto požadovaných 150 tisíc.

Arpád Tarnóczy vyzval členskú základňu, aby sa vyjadrila k organizačnému zámeru podpredsedu Antona Malackého, predneseného na XI. sneme. Keďže ide o zásadnú zmenu vo filozofii chápania úlohy politických väzňov a ich odkazu pre spoločnosť, je nevyhnutná diskusia širokej členskej základne k tejto otázke. Vyjadril sa aj k celkovej situácii v spoločnosti, najmä k rodine, ktorá je stále nástojčivejšie ohrozovaná presadzovaním ideológie rodovej rovnosti prichádzajúcej k nám z Bruselu. Vyzval členov PV ZPKO, aby sa zúčastnili Národného pochodu za život v Košiciach. Poukázal na pripravovanú stratégiu ochrany ľudských práv v Slovenskej republike, ktorú pripravuje rezort diplomacie a s ktorou PV ZPKO nemôže súhlasiť.

Podpredsedníčka PV ZPKO pre ekonomiku Anna Fodorová najskôr pripomenula začiatky života organizácie, keď nadšení členovia robili zbierku do klobúka. Ján Košiar to kvitoval a na záver schôdze avizoval takúto zbierku, ktorá sa aj realizovala a vyniesla sumu 82 eur. Anna Fodorová priblížila delegátom republikovej rady finančnú situáciu a uviedla, že všetkým zamestnancom 30. septembra končia pracovné zmluvy. Vydávanie Svedectva je zabezpečené do konca roku na základe finančného príspevku predsedu organizácie. **Prostriedky, ktoré organizácia ešte má k dispozícii, sú určené na vence počas pietnej spomienky 17. novembra k pamätníku obetí komunistického režimu na Ružinovskom cintoríne v Bratislave.**

Predseda Republikovej kontrolnej komisie (RKK) Anton Tomík informoval prítomných o návrhu komisie na vylúčenie predsedu regionálnej pobočky v Liptovskom Mikuláši Kazimíra

Pohľad do okna?

Foto Ján Košiar

ra Krivoša z organizácie PV ZPKO. Návrh RKK predložilo predsedníctvo PV ZPKO za hrubé porušenie stanov. Kazimír Krivoš po XI. sneme PV ZPKO v Bratislave na stránke www.pv-zpko.com uverejnil, že „XI. snem bol fraškou a vo vedení potvrdil doterajších funkcionárov, ktorí sú úzko spojení s ŠtB“. **RKK konštatovala, že tím porušil čl. 7 Stanov PV ZPKO a odporučila Republikovej rade PV ZPKO hlasovať za vylúčenie K. Krivoša z organizácie PV ZPKO. Navyše, svojim členstvom v KPVS porušil Kazimír Krivoš aj článok 6 Stanov PV ZPKO. O jeho vylúčení z organizácie hlasovali delegáti dvakrát. Vo veci porušenia článku 7 sa hlasovania zdržal jeden delegát a vo veci porušenia článku 6 delegáti RR jednomyselne schválili vylúčenie Kazimíra Krivoša z PV ZPKO.**

V diskusii **Anton Malacký** uviedol, že „verejná mienka je, žiaľ, proti nám, vymierame, ale deti partizánov sedia v parlamente. O politických väzňoch nikto nič nevie, ale partizáni (Zväz protifašistických bojovníkov) dostali dotáciu z MV SR 300.000 eur, len o 20.000 menej ako požadovali.“

Mária Dvorčáková konštatovala, že to bolo KDĽ, ktoré rozdelilo politických väzňov a že to čelným predstaviteľom strany aj osobne povedala.

Arpád Tarnóczy požiadal členov RR aby informovali predsedníctvo o plánovaných akciách a spomienkach na politických väzňov vo svojich pobočkách.

Anna Fodorová informovala o pietnej spomienke na politických väzňov, ktorá sa bude konať 25. septembra 2013 v Žiline a všetkých členov RR na ňu pozvala.

Bernardína Sprušanská uviedla príklad uprednostňovania KPVS a vyzvala vedenie organizácie, aby sa bránilo voči diskriminácii.

Jelena Boboková informovala o vypovedaní nájmu pobočky. Vedenie sa zaviazalo, že pošle list primátorovi Banskej Bystrice, aby bol nápomocný.

Členovia RR sa jednomyselne prihlásili k otvorenému listu Matice slovenskej ministrom zahraničných vecí na obranu rodiny.

Eva Zelenayová

Politickí väzni pripomínajú

V minulom roku Regionálna organizácia PV ZPKO v Prievidzi zrekonštruovala hrob Stanislava Siváka, ktorý tragicky zahynul 21. augusta 1968.

Počas invázie spojeneckých vojsk do vtedajšieho Československa ho zastrelili sovietski okupanti. Organizácia politických väzňov založila tradíciu každoročnej spomienky pri hrobe Stanislava Siváka v Bojniciach na uctenie si jeho pamiatky i pripomenutie udalosti z tohto obdobia. Na tohtoročnej pietnej spomienke sa zúčastnila europoslankyňa Anna Záborská, zástupcovia mesta Bojnice, predseda RO PV ZPKO Teodor Streicher i jej podpredseda Stanislav Hagara a príbuzní Stanislava

Europoslankyňa Anna Záborská (prvá sprava) sa pravidelne zúčastňuje pietnych spomienok na obete komunizmu. Foto autor

va Siváka. Tohto roku uplynulo už 45 rokov od tejto tragickej udalosti, ktorá znamenala začiatok normali-

zácie a upevnenie komunistického režimu v bývalom Československu.

Stanislav Hagara

Som dcérou politického Sväzňa a 23 rokov členkou organizácie. Nielen politickí väzni, ale aj my, ich potomkovia sa usilujeme, aby sa na zločiny bývalého režimu nezabudlo.

Podobnú činnosť vyvíjajú antifacisti takmer 70 rokov a ich organizácia je aj podstatne výraznejšie dotovaná štátom, než naša. Ibaže obe

Nemiestny žart

komunizmu akoby nejestvovali. Ako by nejestvoval režim, ktorý kruto vstúpil do života rodín politických väzňov. Za 23 rokov sme boli iniciátormi vzniku mnohých pamätníkov na obete bývalého režimu. Stretávame sa pri nich aj s mladou gene-

ráciou, pripomíname si ich zničené životy len preto, že chceli žiť slobodne. Veľmi ťažko sa zmierujeme s nezaujmom štátu o organizáciu, ktorá výrazne prispieva k tomu, aby sa kresťanské hodnoty a ideály slobody nestratili v modernom svete. O to viac nás rozhorčil návrh podpredsedu PV ZPKO Antona Malackého, aby sa existencia organizácie skončila smrťou posledného politického väzňa. Takýto návrh nie je dobrý ani ako príspevok na rokovanie snemu. Zaskočil nás a nemilo prekvapil. Veď načo sme stavali pamätníky, keď nebude mať kto sa pri nich pristaviť? Kto 17. novembra na Ružinovskom cintoríne v Bratislave pripomenie zverstvá bývalého režimu? Kto a ako bez našej účasti vysvetlí tento sviatok?

Zásadne odmietame koketovanie s myšlienkami o ukončení činnosti našej organizácie po smrti posledného politického väzňa.

Mária Dvorčáková

a členovia pobočky PV ZPKO v Levoči

Politickí väzni pezinskej pobočky PV ZPKO si 30. augusta pripomenuli životné jubileá až troch svojich členov: Melánie Reichbauerovej, Jozefa Hermana a Milana Čecha (na obr. sprava). Medzi gratulantmi nechýbal predseda pobočky a podpredseda PV ZPKO Anton Malacký, členovia výboru pobočky a rodinní príslušníci jubilantov. (zl)

Slovenskí martýri Holuby a Šulek

Revolučná vlna na konci štyridsiatych rokov 19. storočia, ktorá sa prevládala západnou a strednou Európou, zasiahla aj Rakúsko-Uhorsku monarchiu. Vznikla samostatná uhorská vláda, uhorský snem v Bratislave zrušil poddanstvo i cirkevný desiatok. Revolučne sa začalo hýbať aj Slovensko. V máji 1848 predniesli slovenskí národovci v Liptovskom Svätom Mikuláši Žiadosti slovenského národa. Nová uhorská vláda reagovala vyhlásením štatária v slovenských stoličiach. Štúr, Hurban a Hodža založili v Myjave Slovenskú národnú radu a v jej mene oficiálne Štúr vypovedal maďarskej vláde poslušnosť a vyzval Slovákov na boj za vlastnú slobodu a nezávislosť. Hlavný stan hurbanovských bojovníkov bol v Brezovej pod Bradlom a v Myjave.

Význam slovenského povstania roku 1848 najlepšie vystihol J.M.Hroboň v liste Vajanskému, keď Slovenské povstanie označil ako prechod štúrovcov zo školy do živej histórie národa a ako dejinnú chvíľu, v ktorej Slovák – po prvý

raz za tisíc rokov – ťahal meč ako Slovák.

Práve v tejto prvej etape Slovenského povstania zohrali jedinečnú úlohu dvaja slovenskí martýri, obaja Hurbanom ustanovení Komisári Slovenskej národnej rady: Karol Holuby v Lubine a Viliam Šulek v Krajnom. Po bitke 28. septembra museli hurbanovci ustúpiť na Moravu, o čom Šulek nevedel. V Krajnom zorganizoval proti maďarskej garde obranu. Ozbromení sedliaci nezvládli nápor maďarského vojska, Šuleka zajali a odviekli do Hlohovca. Mohol si zachrániť život, keby bol prisahal na maďarskú zástavu a prestúpil na maďarskú národnosť. Odmietol to a tak ho súd v Hlohovci odsúdil ako buriča a jedného z veliteľov Slovenského povstania na smrť. Popravili ho 20. októbra 1848 pri Beregsegu, dnešnom Šulekove.

Výprava hurbanovských dobrovoľníkov odtiahla 27. septembra 1848 z Brezovej pod Bradlom na Starú Turu. Nepriateľ keď videl, že mu hrozí obklúčenie, začal zapaľovať domy a stodoly.

Do večera Stará Tura ľahla popolom. Maďarská garda postupovala ďalej na Lubinu, kde narazila na silný odpor. Maďarskí gardisti začali strieľať do obyvateľstva, mnohých zajali a podpálili niekoľko stodôl. Notár Erdelský a Holuby, ako vyslanci obce, prosili gardu, aby ušetrila obec a jej obyvateľov. Stal sa opak, oheň spálil celú dedinu. Karola Holubyho uväznili a ako jedného z vodcov Slovenského povstania a buriča odsúdili na smrť. Karola Holubyho popravili 26. októbra 1848 na rovnakom mieste, kde obesili aj Viliama Šuleka.

Viliam Šulek žil u svojej sestry v Krajnom, kde po príchode dobrovoľníkov zorganizoval pod slovenské zástavy občanov. Z Krajného sa aj jeho zásluhou prihlásilo 400 dobrovoľníkov a tí sa zúčastnili aj prvej víťaznej bitky hurbanovcov 22. septembra 1848 v Brezovej pod Bradlom. Odvtedy je tento deň Dňom Slovenskej armády, neskôr Dňom ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Eva Zelenayová

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ Na pracovnej porade 4. septembra sa predsedníctvo zaoberalo účasťou pozvaných hostí pri Pamätníku umučených a popravených politických väzňov na Ružinovskom cintoríne v Bratislave pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu 17. novembra 2013.

■ Predsedníctvo pozvalo autora plánovanej knihy o politických väzňoch prof. Letza, aby oboznámil vedenie organizácie s rukopisom. Stretnutie sa uskutočnilo 18. septembra a prerokovali na ňom aj formu úhrady za napísanie diela.

■ Podpredsedníčka PV ZPKO Anna Fodorová informovala, že 23. augusta odoslala MV SR list so zoznamom opatrení na vykonanú finančnú kontrolu. Uskutočnila sa 24. júna 2013 zamestnancami odboru ekonomickej a finančnej kontroly sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR.

■ Predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy informoval o tom, že predsedovi NR SR Pavlovi Paškovi predložil návrh rozpočtu na rok 2014, ktorý vypracovala podpredsedníčka PV ZPKO Anna Fodorová.

■ Arpád Tarnóczy na pracovnej porade vedenia organizácie 18. septembra konkretizoval svoj postup na získanie finančných prostriedkov od sponzorov.

Arpád Tarnóczy a Anton Malacký u predsedu NR SR Pavla Pašku.

Foto archív

■ Predsedníctvo PV ZPKO rozhodlo, že na pietnu spomienku 17. novembra na Ružinovskom cintoríne budú pozvaní všetci predsedovia regionálnych organizácií a ich pobočiek. Vedenie organizácie zabezpečí pozvanie prezidenta SR, poslancov NR SR, čestnú stráž, hudbu a nosičov vencov.

■ Zápisnica z Republikovej rady PV ZPKO bude zaslaná všetkým účastníkom zasadnutia.

Storočnica

Gorazda Zvonického

Málokto si uvedomuje, že ak sa dnes v slovenských katolíckych chrámoch modlíme po slovensky, že je to výsledok obetavej práce Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, ktorého eminentným pracovníkom bol básnik Gorazd Zvonický (1913-1995), vlastným menom Andrej Šandor SDB. Bol to on, ktorý spolu s prof. Rudolfom Blatnickým SDB, prelátom Štefanom Náhalkom, msgr. Jozefom Vavrovičom a prelátom Štefanom Vrablcom od roku 1973 tvorili Slovenskú liturgickú komisiu pre Slovákov v zahraničí, úradne vymenovanú Svätou stolicou. Táto komisia preložila nový **Rímsky misál, Rímsky misál na nedele a sviatky, Nedel'ný misál atď. Podieľala sa aj na vydaní niekoľkozväzkovej Liturgie hodín** (Breviára).

Ak si zosumarizujeme pracovné záväzky Gorazda Zvonického, ktorý okrem toho, že si exemplárne plnil svoje povinnosti rehoľného kňaza, gymnaziálneho profesora, plodného

člena Pracovného kruhu Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda, predsedníctva Slovenského ústavu a redigoval aj edíciu poézie **LÝRA**, a že sa navyše venoval publicistike na stránkach **Hlasov z Ríma/Slovenských hlasov z Ríma, Slovák v Amerike či Slobodného Slovenska**, tak si nemôžeme nepoložiť otázku: Kedy vlastne písal básne?

Vyšlo mu viacero básnických zbierok, písal eseje a novely a z jeho príspevkov na poslednej strane Hlasov z Ríma vyšla kniha **Ked' mlčať nie je zlato**. Do slovenčiny preložil výber z Danteho **Božskej komédie**, Petrarkovho **Spevníka** a Foskolových **Sonetov**.

Po „nežnej revolúcii“ v roku 1989, keď slovenskí saleziáni z Ríma odišli do Šaštína, rehoľní predstavení poslali Gorazda Zvonického do Lanuvia, kde bol nielen spovedníkom, ale musel na staré kolena navyše učiť zahraničných novicov taliančinu, a kde napokon dostal

mozgovú príhodu na následky ktorej zomrel 27. júla 1995.

Som rád, že som mal česť vypracovať návrh na udelenie vysokého talianskeho štátneho vyznamenania (veliteľská hodnosť Radu za zásluhy o Taliansku republiku - **Commendatore dell'Ordine al Merito della Repubblica Italiana**), ktorú Gorazdovi Zvonickému udelil prezident Oscar-Luigi Scalfaro 29. októbra 1993. Pred ním sa podobnej pocty dostalo len generálovi Milanovi Rastislavovi Štefánikovi od talianskeho kráľa Viktora Emanuela III.

V rodnej vlasti si na Gorazda Zvonického primerane spomenuli vlastne až pri jeho nedožitej storočnici, keď mu 14. februára 2013 Rada pre vedu, vzdelanie a kultúru pri KBS udelila in memoriam cenu Fra Angelica a slovenská pošta 29. júna 2013 vydala príležitostnú známku s jeho portrétom.

Jozef M. Rydlo

Rok 1952 – katastrofa rodiny

(List neterke)

V roku 1950 sa začali politické procesy s dedinskými boháčmi – kulakmi, ktorí zamestnávali v poľnohospodárstve cudzie pracovné sily a obrábali viac ako 15 hektárov pôdy. Môj otec a tvoj dedko hospodáril na 42 hektároch. V Bohdanovciach všetci príbuzní tvojich starých rodičov boli kulaci. Skončili ako politickí väzni. Len v našej dedine ich bolo 24.

Dedko väzeň

Do nášho bytu v Bohdanovciach 12. marca 1952 prišli dvaja puškami ozbrojení chlapi, príslušníci Štátnej bezpečnosti a dedka brutálne a násilne odviezli autom do trnavského kriminálu. Babička bola nakúpiť a keď prišla domov, dedka nenašla. Tvoj otec (a môj brat) bol v škole v Trnave, ja v Bratislave. Dedka sme mohli navštíviť len na úradné povolenie na desať minút. Po dvoch mesiacoch sa v Trnave konal s dedkom verejný súdny proces. Vo veľkej kinosále sedeli robotníci (komunisti) – proletariát, a v prvom rade my: babička, tvoj otec, ja a príbuzní. Dedkovi nedovolili zobrať si obhajcu a ani sám sa nemohol obhajovať. Obžalobu počas súdneho procesu čítali primitívni sudcovia „z ľudu“. Neštudovaní, bez vzdelania, neznalí paragrafov, ale zato komunisti. Vykonávali to, čo im režim prikázal. Najaté a podplatené obecenstvo (komunisti) revalo a kričalo nezmysly proti dedkovi. Po tomto divadle bol vynesený rozsudok, podľa ktorého vraj dedko nedodával na verejné zásobovanie predpísané množstvo produktov zo svojich pozemkov – obilie, krmivo, repu, kukuricu, mlieko, ošipané, čo bolo trikrát viac, než skutočne dopestoval. Za tieto ich vykonštruované dôvody bol dedko odsúdený na šesť rokov väzenia, skonfiškované celého majetku a zákaz vrátiť sa do Bohdanoviec.

Nakoniec dedko vyhlásil: Som nevinný!!!

Za túto vetu ho dni a noci mučili a bili, týrali hladom a smädom a odviezli do veľkej väznice (ťažkého kriminálu) v Ilave, 100 km severne od Trnavy. V cele bol sám a za dva mesiace schudol 40 kilogramov. Nútili ho podpísať rozsudok, v ktorom sa priznáva, že všetko, čo na neho vymysleli je pravda, teda mal súhlasíť s tým, že je vinný. Pod terorom si do rozsudku vynútili nepravdy, absurdity.

Dedko na šesť rokov stratil slobodu, domov i rodinu a navyždy celý svoj majetok. Už nikdy sa nevrátil pracovať na svoje role, ktoré tak nekonečne miloval. Nedovolili nám ho navštíviť. Videli sme ho až o dva mesiace v Bratislave na Krajskom súde. Bol smutný, utýraný, schudnutý, vyzeral ako 70-ročný, hoci mal iba 52 rokov. Po krátkom pojednávaní, lebo sa odvolal proti rozsudku, mu na ňom nič nezmenili, ale ho odtransportovali do Česka, do Jáchymova pri Karlových Varoch, kde pracoval v uránových baniach. V lágroch, ktoré tvorili drevené ubytovne bola zima aj mínus 20 stupňov Celzia. Spali tak, že na doskách mali slamou napchaté matrce a jednu deku na prikrytie. V kúte vedro, žiadne WC. Dostávali minimálne množstvo jedla. Takto mizerne boli ubytovaní väzni, ktorí ťažko pracovali pod zemou a zadarmo. Dedka sme mohli navštíviť raz až dvakrát ročne. Ale bolo to drastické. Dedka sme videli vo väčšej miestnosti za mrežami, vedľa neho sedeli dvaja dozorcovia s puškami. Spolu sme mohli hovoriť iba desať minút. Nemohli sme mu nič odovzdať, ani jedlo, ani teplé oblečenie na zimu. Písať nám mohol len raz za tri mesiace 15 riadkov. Samozrejme, že všetko bolo cenzurované.

V Jáchymovských lágroch bolo 60 tisíc väzňov – mužov zo Slovenska. Boli to advoká-

ti, kňazi, učители, roľníci, remeselníci, obchodníci, hlavne inteligencia a súkromní podnikatelia.

Dedko po štyroch rokoch ochorel takže ho preložili ho Valdíc v severných Čechách. Bývalý veľký stredoveký kláštor zmenili na väzenie. V každej miestnosti bolo 24 väzňov, spali na trojposchodových posteľiach, nemali nijaké WC, len vedro. Bolo to ťažké väzenie. Studené múry kláštora, zima a hlad. Väčšinou sa tam nachádzali kňazi, opáti, všetci biskupi z Čiech a Slovenska. Niektorí boli umučení na smrť a zomreli v kriminále. V tom čase bol v Jáchymove aj brat tvojej babičky (Anton Krchnák) z Bohdanoviec. Dedko ťažko znášal väzenie a najmä odlúčenie od rodiny. Vedel, že je nevinný a že trpí nespravodlivo. Komunizmus zničil všetky jeho životné úspechy.

V septembri 1957 sa dedkovi skončilo väzenie. Babička cestovala po neho do Valdíc a spolu prišli do Prešova. Tam sme bývali v jednej izbe od roku 1954 do roku 1966. Lepšie bývanie bolo len pre komunistov a tých, ktorí s nimi spolupracovali.

Konfiškácia a vyhnanstvo: 1952-1966

Majetok babičky a dedka konfiškáciou prešiel do vlastníctva štátu, čo bola verejná krádež. Vzali nám všetko: dom, hospodárske objekty, zvieratá, zásoby potravín. Nemali sme mlieko, hoci v maštali boli naše kravy. Nemali sme mäso, hoci na dvore pobehovala naša hydina. Babička bývala v Bohdanovciach do decembra, ale bola bez peňazí. Skonfiškovali nám aj konto v banke. Na druhý deň po súdnom procese s dedkom bol tvoj otec vylúčený z gymnázia, dva týždne pred maturitou. Potom sme spolu pracovali v Bratislave a na sobotu, nedeľu sme chodili domov, k tvojej babke do Bohdanoviec.

Pokračovanie na 14. strane

Nnižný kútiK

Tento pravidelný kútiK kultúry chcem využiť na to, aby som upozornil na niektoré dôležité knihy, ktoré nemajú veľkú šancu na vydanie, lebo „majiteľom peňazí“ by nevyhovovali. Pričom, ak si všimnete, pulty kníhkupectiev sa priam prehýbajú pod záplavou novovydaných kníh, no sú takmer výlučne od ľudí tej správnej „krvnej skupiny“. A politicky korektné.

Začnem jednou nemeckou knižočkou. Hneď na úvod chcem upozorniť, že ani v Nemecku to nemá konzervatívna pravica ľahké, no predsa len pri ich počte a ekonomickej sile sa skôr nájde pár eur na menej pokrokovú literatúru. Táto knižka je z vydavateľstva Antaios a pôvodne vyšla v roku 2012. Ja mám v ruke už štvrté vydanie z roku 2013. Autor je **Manfred Kleine – Hartlage**, vyštudovaný sociológ v odbore politická veda. Kniha sa volá » „Nový svetový poriadok“ – plán pre budúcnosť alebo sprisahanecká teória? «

Nežiaduca suverenita

Túto knižočku nevelkého formátu a rozsahu, ale hustého obsahu, sa pokúsím predstaviť niekoľkými citáciami. Autor začína problémami, ako poukázať na New World Order (nový svetový poriadok, ďalej len NWO), aby nebol vysmievaný ako nejaký obskúrný zástanca sprisahaneckých teórií, alebo nebudaj pravícový extrémista. Tento projekt začal najneskôr v rokoch 1899 a 1907 konferenciami v Haagu, úsilím položiť vzťahy medzi štátmi na právny základ, čo znamená postupné odbúranie národnej suverenity. A upozorňuje, že ľudia si už ani nevyšímajú, že voľakedy normálne pojmy ako „mier“, „ľudské práva“, „sloboda“, „tolerancia“, „dialóg“ sa už stali ideologickými heslami, ktorými sa dláždí cesta k NWO. Kto pozorne počúva prejavy súčasných politikov, zistí, že len sa to tak hemží rétorikou NWO, ktorá sa podáva úplne otvorene a verejne.

Žiadne sprisahanie

Nie sú to žiadne šifrované odkazy, ani netreba odhaľovať žiadne sprisahanecké bunky. Hneď uvádza aj niekoľko ilustratívnych príkladov, o ktoré ozaj nie je núdza. „Ide teda o vykorenenie národných štátov a vytvorenie prakticky nemeniteľného globálneho systému právnych noriem, v ktorom sa presadzuje a praktizuje rozpustenie národov a rodín, a ktorý je odkázaný na zjednotený výklad dejín a náboženstva, aby zmenil základný modus ľudského spolunažívania: od solidarity k trhu(...) Postaviť spoločnosť na individuálnej možnosti voľby a na trhu, namiesto na sociálnych väzbách a solidarite: to je neoliberalný projekt. (...) Nielen historicky, ale aj štruktúralne je príbuzný s marxizmom. Rovnako požaduje rozpustenie prekonaných štruktúr, poskytujúcich solidaritu – národ, rodina, náboženstvo – ako akt emancipácie a predpoklad obšťašťujúcej utópie pre celé ľudstvo.“ Okrajovo spomína aj situáciu Európskej únie, ktorej neveští budúcnosť spolkového štátu, pretože potom, ako supervelmoc s nemecko-francúzskym ťažiskom, by sa vyrovnala USA a nemusela nakoniec prijať anglosaský kapitalistický model

spoločnosti. Veď práve kvôli zabráneniu takej konštelácie už Amerika viedla dve svetové vojny.

Pravda určená dekrétom

Na ilustráciu uvádza tajnú poštu amerického veľvyslanca vo Francúzsku, zverejnenú na Wikileaks, ktorý aktívne pracoval na zakladaní siete pre zvýšenie vplyvu moslimských prisťahovalcov. Veľmi názorne ukazuje aj na zneužívanie pojmov holokaust a Osvienčim, kde nepredpokladá apriórny rasistický podtón, ale ukazuje ich čisto funkčné používanie pre záujmy NWO. Zavedenie trestného činu popierania holokaustu považuje za: „... nezvratné poškodenie právneho vedomia. Zákaz popierania holokaustu sa už nepovažuje za niečo, čo treba doložiť, ani za extrémnu výnimku z pravidla, že cenzúra neexistuje. Naopak, rozširuje sa porozumenie pre to, že historická pravda je niečo, čo štát môže určiť dekrétom, ba dokonca musí ...“ To, že obetí Gulagu bolo oveľa viac ako tých v Osvienčime, nebráni tomu, aby ako mierka neludskosti bol braný iba Osvienčim, pretože pri tematizovaní obetí Gulagu by mohlo niekoho nevhodne napaďnúť, že jeho korene boli v revolučnom svetonázore. A predovšetkým – odkazom na Osvienčim sa môžu oveľa lepšie diskreditovať práve tie ideológie a pojmy, ktoré nevyhovujú NWO.

„Uprednostňujete záujmy vlastného národa pred cudzincami? To je nacionalizmus a vedie k Osvienčimu! Myslíte si, že netreba nechať milióny ľudí prisťahovať sa k vám? To je rasizmus a vedie k Osvienčimu! Neveríte tomu, že islam je náboženstvo mieru? To je náboženská neznášanlivosť a vedie (aj poza tri rohy) k Osvienčimu! Myslíte si, že sloboda je možná, len keď je podmienená morálkou? To je neliberálne a vedie k Osvienčimu!“

Rozklad štruktúr

Oproti predošlým autoritatívnym a totalitným systémom sa tento nesnaží spoločnosť stabilizovať, naopak, chce rozložiť všetky štruktúry, na ktorých stojí a ktoré umožňujú ľudskú solidaritu. Úplne ich atomizovať, aby akýkoľvek prevrat či revolúcia bola už z princípu nemožná. Samozrejme, že v takom systéme v žiadnom prípade nie je možná demokracia. NWO znamená kolektívnu vládu, tu ide o zabezpečenie vládnutia jednej triedy, triedy superboháčov, ktorí nepotrebujú žiadnu spravodlivosť či nebudaj verejnú kontrolu. Pomerne podrobne a vecne rozoberá celý mechanizmus fungovania a vplyvné elitné siete, ktoré majú svoje ťažisko v USA. „Politické rozhodovanie je prakticky vo všetkých západných krajinách vyňaté z ústavou založených inštitúcií, všetky podklady pre rozhodovanie – definovanie problémov, ideologické ospravedlnenie, strategické návrhy – sú vypracované v privátnych nadáciách a sieťach nadnárodných inštitúcií. S transparentnosťou sa v týchto výboroch neráta, verejnosť je vylúčená a demokratická kontrola sa nekoná.“

A svoju knihu končí týmito vetami: „Obrysy jednej, vôbec nie komunistickej či fašistickej, ale zato totalitnej diktatúry sa zreteľne rysujú. Keď sa táto raz nastolí, už sa nebude dať odstrániť. Všetky stratégie, ktoré vedú k jej nastoleniu, už bežia na plné obrátky, a niektoré už aj niekoľko desaťročí. Dá sa tento proces ešte zvrátiť? Ak by som bol optimista, povedal by som: je minúta pred dvanástou.“

Ján Litecký Šveda

Za úprimnosť dvadsať rokov

Dokončenie z minulého čísla

V minulom čísle Svedectva sme hovorili s Fridrichom Fritsom o jeho detstve, štúdiu aj o tom, ako sa dostal do Nemecka na nútené práce. V roku 1948 v Levoči zmaturoval a pokračoval v štúdiu teológie v spišskom seminári. Ale prišiel rok 1950 a všetko sa zmenilo. Ako všetci jeho spolužiaci, aj on dostal povolávací rozkaz do PTP. Rozhodol sa ujsť. Skončil vo vyšetrovacej väzbe v Českých Budejoviciach.

Nútili vás k niečomu priznať sa?

Nemuseli, ja som sa sám priznal. Povedal som im, môžete mi veriť a nemusíte. A oni hneď telefonovali do Levoče a zistili, že som mal byť na vojenčine, že som bohoslovec a všetko, čo potrebovali o mne vedieť.

A čo ste im povedali, prečo nie ste na vojenčine?

Lebo som chcel prejsť za hranice.

Vy ste sa priznali?

Hej, priznal som sa. To sa nedalo nič robiť.

Tlačili na vás, mučili vás?

S mamkou Matildou.

Foto archív

Vianoce 1989. S manželkou a vnukom Jakubkom.

Foto archív

Nie, v Českých Budejoviciach nie. Potom ma zobrali do Levoče. Cestou som sa rozhodol, že ujdem. Pýtal som sa na záchod, ale ten eštabák bol všade so mnou. Nedalo sa. V Levoči som bol asi mesiac zavretý na sedrii, kde bol bachárom otec môjho spolužiaka Ladislava Breja. Takže som mal „protekcii“.

Čo sa s vami dialo v Levoči?

Nič, čakal som na súd.

A potom?

Zatiaľ chytili viacerých kňazov, čo chceli tiež usjť za hranice. Aj organizátora, saleziána Titusa Zemana. Sústredili ich do Prešova, kam aj mňa previezli. Tam to bolo najhoršie. Vyšetrovali ma zásadne v noci. Bol som tam od decembra 1949 do mája 1950. V máji bol hromadný súd

v Bratislave. Naraz nás odsúdili devätnástich. Najviac dostal drevorubač, ktorý prevádzal ľudí cez hranice. Dostal 30 rokov. Ja som dostal dvadsať.

Za čo?

Odsúdili ma za velezradu a zavreli v Leopoldove. Tam som stretol niektorých kňazov. Gojdiča, Zemana, Hanusa...

Tam ste sa mohli kontaktovať?

Pri robote, pri páraní peria. Vyrábali sme tiež matraxy. Bolo tam veľa kňazov, biskupov, profesorov teológie. Takže napokon to bolo „skvelé“ miesto na ďalšie vzdelávanie. V nedeľu sme mali zapnuté reproduktory a ja som vymyslel systém, ako ich odpojiť. Keď sa dvere otvorili, zapol sa, takže dozorcovia na nič neprišli.

Svadobná

Foto archív

Mohli sme sa dokonca medzi sebou aj dorozumievať.

Počas celej väzby ste boli v Leopoldove?

Nie, bol som aj v Mírove, v Prahe v Ruzini. Keď som bol v Mírove, poverávalo sa, že prezident bude udeľovať amnestiu. Napísal som si žiadosť, ale amnestia sa nekonala. V roku 1960 sa rozniesla po Mírove správa, že budeme prepustení. Nikto tomu nechcel veriť. Mysleli si, že si niekto z nás robí žarty. Ale stalo sa. Všetkých bohoslovcov sústredili na jedno miesto, kde nás držali tri noci.

Potom vás pustili?

Hej, bolo to v máji 1960. Každý z prepustených dostal lístok, kde sa mal hlásiť do práce. Ja som mal ísť do Prešova, ale tam ma nezobrali, lebo to bol iný okres. Z väzenia som totiž prišiel k rodičom do Levoče. Takže som potreboval súhlas z odboru pracovných síl v Levoči na prácu v okrese Prešov. Potom som robil v Levoči na pile robotníka.

A nechceli ste doštudovať?

Chcel, ale nemohol som. Bol som odsúdený na dvadsať rokov a prepustený po desiatich. Čiže ďalších desať rokov, až do vypršania

trestu, som mohol robiť iba robotníckej profesie. Urobil som si síce šoférsky kurz, ale ma nepripustili ku skúškam.

Takže ste sa oženili?

Sestra ma zoznámila so svojou kamarátkou Justínkou. Keď mi podávala ruku, povedala mi, že bola vo väzení. A ja jej na to, ja tiež. Nechcela sa preto ani vydávať. Jej nápadníka popravili v procese s Pučíkom a spol. a ju uväznili ako podozrivú. So mnou

to až tak zle nedopadlo. No obaja sme boli poznačení režimom.

Vodičské oprávnenie ste však získali?

Ale až po roku 1970, teda po vypršaní trestu. Usadili sme sa v Spišskej Novej Vsi, odkiaľ pochádzala manželka. Vychovali sme dve dcéry. A po zmene režimu som bol rehabilitovaný.

Vy ste sa okamžite zapojili do organizovania bývalých politických väzňov a robíte to dodnes.

Nemôžem inak. Mladá generácia by mala poznať bývalý režim aj z tohto pohľadu. Mali by vedieť, prečo bol odsúdeniahodný. Dnes si už mladí ľudia nedokážu predstaviť, žeby ich zatvárali iba pre ich názory. Pre ich náboženské presvedčenie. Treba im to pripomínať. No zdravie mi už tak dobre neslúži, takže funkciu som odovzdal do mladších rúk. Som rád, že máme organizáciu, cez ktorú sa môžeme prejavovať verejne. Že verejnosť o nás vie.

A na teológiu ste úplne zanevrelí?

Nie.

Čo pre vás znamená, je to životný štýl alebo aj čosi viac, zmysel života?

Viera v Boha je niečo normálne, samozrejme. Chcel som sa dať na kňazskú dráhu, ale nebolo mi to dopriate. Potom som sa oženil...

Eva Zelenayová

Fridrich Fritz na X. sneme PV ZPKO. V zadnom rade druhý sprava.

Niektorí možno ešte žijú medzi nami

„Dráma je pri konci. Len ja som unikol a prežil, aby som vám mohol rozprávať tento príbeh.“

Slová námorníka Izmaila v záverečnej scéne filmu Biela veľryba.

Ked som bol v roku 1984 vyšetrovaný za údajné podvracanie republiky, sedel som vo väzenskej cele justičného paláca s mladým vysokoškolákom Mirom Pavlechom z Hrachovišta. Je to obec pri Novom Meste nad Váhom. Po niekoľkých mesiacoch sa dokázala jeho nevina a mladého vysokoškoláka prepustili na slobodu. Aj keď so mnou to dopadlo horšie, nikdy nezabudnem na skutočný príbeh, ktorý mi Miro vyrozprával. Keď ešte chodil na strednú školu, jeho otec mu hovoril, že má priateľa krajčira. Ten človek bol po roku 1950 vypočúvaný v súvislosti so známou organizáciou Biela légia. Pri jednom z výsluchov mu 20 centimetrovými klincami pribili ruky na drevenú stenu a potom ho vypočúvali.

Miro sa mi priznal, že o pravdivosti otcovho rozprávania po prvý raz v živote zapochyboval. Aj otcovi povedal, že mu neverí, lebo ani členovia Štátnej bezpečnosti by si takúto krutosť nemohli beztretno dovoliť.

Čas bežal a pred maturitou mu otec povedal: **„Strednú školu skončíš s vyznamenaním a preto ti dám na maturitný večierok ušitý pekný oblek u môjho priateľa krajčira v Novom Meste nad Váhom. Chcem, aby si bol na maturitnom večierku elegantný.“**

Keď prišli do krajčirovej dielne, Mirov otec sa srdečne zvitl so svojím starým priateľom a povedal mu: **„Jozef, môj syn mi neverí, že ťa pri výsluchu eštabáci priklincovali na drevenú stenu. Ukáž mu ruky!“**

Krajčír predpažil ruky a Miro na chrbte jeho rúk uvidel jazvy. Keď ich otočil, zhrozený študent aj v strede jeho dlaní uvidel hlboké jazvy. Krajčír sa na Mira usmial a povedal: **„Ak neveríš svojmu otcovi, chlapče, vlož prsty do mojich rán.“**

„Dodnes ma mrzí, že som môjmu dobrému otcovi neveril,“ s povzdychom ukončil Miro svoje rozprávanie.

Nedávno som videl na Hlavnej ulici v Trnave študentov, ktorí so spevom niesli maturitné tablo a pri spomienke na môjho mladého spoluväzňa Mira som si pomyslel: **„Uveria títo mladí ľudia, že v nedávnej minulosti sa páchali aj takéto krutosti a zverstvá?“**

Ak mám byť celkom úprimný, ani ja som Mirovmu príbehu príliš neveril až do roku 1993. V to leto sa v Žiline konal zjazd politických väzňov Slovenska, na ktorom som sa tiež zúčastnil. Na tribúne sa striedali rečníci a jeden z nich vo svojom príhovore povedal, že my, politickí väzni, by sme mali odpustiť a zabudnúť. V tej chvíli ma za ruku potiahol neznámy starší pán, ktorý sedel vedľa mňa a povedal mi: **„Ten na tribúne nehovorí dobre. Odpustiť môžem, ale ako môžem zabudnúť na toto?“**

Rozopol si košeľu a na jeho obnažených prsiach som videl mnoho jazvičiek. Môj sused povedal: **„Keď ma v 50. rokoch vypočúvala ŠtB, môj vyšetrovateľ mi na prsia prikladal horiacu cigaretu a nútil ma priznať aj to, čo som neurobil. Prednedávnom sa mi toho**

vyšetrovateľa podarilo nájsť a opýtal som sa ho, prečo to urobil. Odpovedal, že mu to nariadil jeho predstavený.“

Prešli roky a v 2011 som sa zúčastnil rokovania, ktoré zorganizovalo občianske združenie Politickí väzni zväzu protikomunistického odboja. Keď náš republikový predseda Arpád Tarnóczy povedal, že my, politickí väzni môžeme odpustiť, ale nesmieme zabudnúť, v diskusii som vyjadril súhlas s jeho výrokom a vyrozprával som príbeh môjho suseda zo žilinského zjazdu. Oproti sedela staršia pani, ktorá mi kývala rukou. Keď som k nej podišiel, ticho mi povedala: **„Ten muž s jazvami na prsiach už nežije, bol to môj manžel.“**

Prerušil som rokovanie a prítomným som oznámil, že sa stal malý zázrak. Medzi nami sedí manželka toho mučeného väzňa, o ktorom som pred chvíľou rozprával. Pani sa s mojou pomocou osmelila a hovorila aj o tom, že to pálenie cigarety vyšetrovateľom nestačilo. Jej manželka vypočúvali aj za náboženské presvedčenie. A keďže to bolo v čase Vianoc, zatvorili ho do drevenej debny a otáčali ju. Pritom do nej kopali, smiali sa a vykrikovali: **„Teraz sa narodil ten tvoj Kristus!“**

Krajčír, ani muž s popáleným hrudníkom už nežijú, ale tí, čo ich mučili sú ešte možno medzi nami. Možno si vedľa nás sadnú vo vlaku, či v električke. Mladí im pre ich vek uvoľnia sedadlo, lebo sa to sluší. A spolucestujúci ani netušia, aké zverstvá v mladosti napáchali v mene akejsi zvrátenej ideológie. Ako sa mohli niektoré ľudské bytosti s hrdým názvom „človek“ dopúšťať takýchto skutkov? Dá mi niekto na túto moju otázku pravdivú odpoveď?

Vojtech Ottmar

Hluchí voči väzňom komunizmu

Aj tohto roku som sa so svojou rodinou zúčastnila pietnej spomienky pri pamätnej tabuli politickým väzňom leopoldovskej väznice, umiestnenej vedľa vchodovej brány. Zastavili sme sa tiež pri pamätníku zavraždeným príslušníkom väzenskej stráže. Spomínam si, že počas odhalenia pamätníka sme mali možnosť nazrieť i do väznice. Mnohí z nás si zaspomínali na kruté zaobchádzanie, na bitky, pri ktorých prišli o svoje zuby, ale aj na nesmierne poníženie ich ľudskej dôstojnosti, keď sami, vlastnoručne museli zbúrať väzenskú kaplnku.

Moja mamička Margita Valentová sa 20. októbra 1994, na základe zmluvy (uverejňujeme ako autentický dokument na str. 16)

Margita Zimanová pred pamätníkom na Ružinovskom cintoríne v Bratislave.

Foto Vlastimil Morávek

o vytvorení umeleckého výkonu, zúčastnila nahrávania priamo v leopoldovskom väzení. Nahrávka sa mala použiť vo filme *Papierové hlavy*, ktoré režíroval Dušan Hanák. To sa asi nikdy predtým nestalo, aby bývalých muklov hostili muklovia odpykávajúci si trest. Každý z bývalých politických väzňov oboznamoval prítomných s praktikami, aké kedysi požíval režim na prinútenie priznania, aké chcel a potreboval. Mamička za svoje svedectvo dostala odmenu 800 korún. Viac ju však tešila predstava, že sa verejnosť dozvie, ako ich bezdôvodne mučili, trýznili. Ved' nekradli ani nezabýjali.

Do filmu *Papierové hlavy* sa tieto kruté osudy politických väzňov komunistického režimu nedostali. Nedali ich tam. Počas odhalovania pamätnej tabule pri bráne do leopoldovskej väznice mi jeden z kameramanov povedal, že si dobré pamätá na moju mamičku, a konštatoval, že ešte

aj teraz, v demokracii, existuje cenzúra. Preto sa tieto autentické výpovede do filmu nedostali.

Pýtam sa, v akom štáte to žijeme? Prečo sa pravda zamlčuje? Kto ešte stále má záujem na tom, aby sa pravda nehovorila? To si politickí väzni nezaslúžia. Najkrajšie roky svojho života prežili vo väzeniach. Nikto a nikdy im to už nevyhradí. Svoje svedectvo vydali preto, aby sa dostali do povedomia ľudí praktiky totalitného režimu. No ako sa zdá, po „nežnej revolúcii“ odsunuli politických väzňov komunistického režimu na vedľajšiu koľaj a už nikto nemá záujem počúvať o ich krutých životoch v 50. rokoch minulého storočia, lebo sa vzopreli totalitnému systému.

Politickí väzni sa po zmene režimu mali správať bojovnejšie a stáť o svoje práva. Nemali dopustiť, aby sa s nimi takto zaobchádzalo a pravda zamlčovala. Mali na to morálne právo i povinnosť.

**Margita Zimanová,
rodená Valentová**

Rok 1952 – katastrofa rodiny

(List neterke)

Dokončenie z 8. strany

V decembri 1952 tvojho otca a mňa vyhládali na pracovisku príslušníci ŠtB. Nášmu zamestnávateľovi dali príkaz, aby nás okamžite prepustil z práce. Museli sme odcestovať do Bohdanoviec, kde nás už na druhý deň, babičku, tvojho otecka a mňa naložili do nákladného auta s najnevýhnutnejšími vecami a deportovali do Čiech na štátne majetky pri Kútnej Hore. Bolo to pred Vianocami, 19. decembra 1952. Bola zima, padal sneh a my sme celú noc sedeli v otvorenom nákladnom aute na pohovke. V majeri nás nasťahovali do jednej

izby 3 krát 3 metre s predsieňou, bez vody a WC. Vedro sme vylievali na hnojisko.

Ráno o piatej sme chodili pracovať do maštale. Vyčistiť maštal, nakrímiť a podojiť 20 kráv. Tak isto večer. Cez deň sme chystali kŕmenie, končili sme okolo ôsmej večer. Za minimálny plat. Tvoj otec mal 19 rokov, ja 24. Tvoj otec po polroku musel nastúpiť do Plzne na vojenčinu a ja som sa stala živiteľkou rodiny. Babička bola chorá, nemohla robiť ťažkú prácu. Nebola zamestnaná. Varila nám a chovala králikov.

Raz som si ťažko zranila chrbtica a z toho dôvodu sa nám po-

darilo odísť z majera. Prestažovali sme sa do Prešova. Aj tam sme sa mali biedne. Dedko pracoval ako robotník, neskôr ako nočný strážnik. Babička opatrovala deti a ja som pracovala v chemickom laboratóriu.

V roku 1966 sme sa presťahovali do Bratislavy a v tom čase som si dokončila vysokú školu, chemicko-technologickú fakultu. Hurráá! Aj ty si bola na mojej promócií. To už boli iné časy...Zostali mi na ne krásne spomienky. V Bratislave sa nám žilo najlepšie, bývali sme totiž vo vlastnom byte.

Mária Branišová

Zomrela popredná osobnosť tajnej Cirkvi na Slovensku

Vo veku 89 rokov zomrel 10. septembra Silvester Krčméry zo Spoločenstva Fatima (SF). Išlo o jednu z popredných osobností tajnej Cirkvi na Slovensku, ktorá spolu s kardinálom Jánom Chryzostomom Korcom a so zosnulým kňazom Vladimírom Juklom stála pri zrode sekulárneho inštitútu SF.

Silvester Krčméry sa narodil 5. augusta 1924 v Trnave. Detstvo prežil v Banskej Bystrici, kde aj zmaturoval. Štúdium na lekárskej fakulte začal v Bratislave, pokračoval v Prahe, kde promoval v roku 1948. Organizoval evanjelizáciu študentov, najmä mladíkov v Prahe a robotníkov v českom pohraničí, predovšetkým v Litoměřickej diecéze. Pre túto aktivitu ho zatkli.

Bol odsúdený na 14 rokov za „vlastizradu“. Od prepustenia v roku 1964 pracoval ako lekár a spolu s Vladimírom Juklom pri evanjelizácii vysokoškolákov, neskôr učňov a nar-

S pápežom Jánom Pavlom II.

Foto archív

komanov, alkoholikov a väzňov. V roku 1974 spolu založili sekulárny inštitút Fatima, v ktorom sa Krčméry podieľal na vydávaní samizdatovej literatúry a organizovaní evanjelizačných spoločenstiev.

V osemdesiatych rokoch minulého storočia za pomoci tajného bisku-

pa Jána Chryzostoma Korca a spolu s Vladimírom Juklom rozvinul činnosť Laického apoštolského hnutia, ktoré bolo základom pre neskoršie Hnutie kresťanských rodín na Slovensku či Hnutie kresťanských spoločenstiev mládeže.

Katolícke noviny č.38/2013

PRIPOMÍNAME SI

Významného životného jubilea 75 rokov sa 16. apríla 2013 dožil Jozef Brodňanský zo Žaškova. V októbri si pripomínáme životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov.

Spomíname aj tých, ktorí sa žiaľ, nedožili.

45 rokov

Schweighoferová Helena, Bratislava
13.10.1968

50 rokov

Kohnová Mária, Bratislava
27.10.1963

65 rokov

Veronika Rekšáková, Klokočov
7.10.1948

70 rokov

Záhorová Helena, Bziny 30.10.1943
Petrek Frantíkšek, Levoča 1.10.1943

80 rokov

Šišulák Andrej, Bratislava 6.10.1933
Petrušková Anna, Jamník 24.10.1933
Nižňanská Emília, Vrbové 29.10.1933

81 rokov

Ferdinand Lasica, Bratislava
19.10.1932
Tomko Štefan, Falkušovce 9.10.1932
Palenčárová Anna, Beharovce
11.10.1932

82 rokov

Olejníková Hedviga, Popudiny-Skalica
17.10.1931
Belica František, Mgr., Pezinok
15.10.1931

Streicher Teodor, MUDr., Bojnice
9.10.1931

83 rokov

Kovačovský Ján, Dr.Ing.,Šenkvice
30.10.1930

Herodeková Mária, Nitra 1.10.1930

84 rokov

Pius Klúčovský, Horné Srnie
29.10.1929

85 rokov

Brhlovičová Lívia, Bratislava 3.10.1928
Majerák František,
Kláštor pod Znievom 2.10.1928
Janošovský Juraj, Sered' 7.10.1928

86 rokov

Čupec Vladimír, Štiavnik 21.10.1927

87 rokov

Adamík Jozef, Žilina 19.10.1926

89 rokov

Polačková Anna, Bratislava
20.10.1924

91 rokov

Mrovčáková Helena, Markušovce
19.10.1922

Jubilantom srdečne blahoželáme.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Nayová Ida, Pezinok 100 EUR

Zelina Ondrej, Bratislava 31 EUR

Tomík Anton, Bratislava 100 EUR

Tarnóczy Arpád, Nováky 160 EUR

Členovia Republikovej rady

PV ZPKO 100 EUR

Darcom úprimne ďakujeme.

Toľko nám chcel povedať...

„Toľko nám toho ešte chcel povedať, ale už nestihol“, napísala nám Alžbeta Loudová o svojom predchodcovi **Deziderovi Gregušovi**, dlhoročnom predsedovi Regionálnej organizácie PV ZPKO v Nitre.

S Deziderom Gregušom sa 2. septembra t.r. na poslednej ceste rozlúčili členovia regionálnej pobočky PV ZPKO v Nitre, členovia klubu dôchodcov, kamaráti, rodinní príslušníci. Zomrel vo veku 78 rokov a do konca svojho života bol aktívnym členom PV ZPKO.

Alžbeta Loudová

STALO SA

■ **2. októbra 1952** v procese pred Štátnym súdom v Košiciach boli odsúdení na trest smrti za „teroristickú činnosť a špionáž v prospech USA“ príslušníci Bielej légie: Ján Rešetka, Michal Mihok, Bohumil Gruber a Dr. Bodnár na trest smrti, Stanislav Hadač na doživotný žalár, Ján Minárik na 25 rokov, Jozef Ležák na 18 rokov a M. Mädej na 15 rokov väzenia.

■ **6. októbra 1938** pozval podpredseda HSĽS Jozef Tisol do Žiliny členov Výkonného výboru Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. K nim sa pripojili aj predstavitelia všetkých dôležitejších politických strán Slovenska a podpísali spoločné Vyhlásenie o autonómii Slovenska v rámci česko-slovenského štátu.

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 74 rokov, 30. augusta 2013, po ťažkej chorobe zomrel **Ing. Valentín MAGDOLÉN**, dlhoročný člen redakčnej rady časopisu Svedectvo. Rozlúčka so zosnulým sa konala 5. septembra 2013 v bratislavskom krematóriu.

† Vo februári 2013 sa rodina a priatelia rozlúčili so **Sidóniou BOHUNICKOU**. Posledná rozlúčka sa konala na cintoríne v Bánovciach nad Bebravou..

† V júni 2013 zomrela **Anna ČANECKÁ**. Pochovaná bola na cintoríne v Skalitom.

† Vo veku 87 rokov, 29. augusta 2013 po ťažkej chorobe zomrel **Albert TURAN** z Ružomberka. Posledná rozlúčka so zádušnou svätou omšou sa konala 2.septembra 2013, v kostole sv. Ondreja a na mestskom cintoríne v Ružomberku, kde sa so zosnulým v mene organizácie politických väzňov rozlúčila predsedníčka ružomerskej pobočky Mária Šidová. Okrem iného pripomenula, že bol skvelým učiteľom športového lietania a „zachoval si svoju tvár a úctu k spravodlivosti aj v dobe, ktorá tejto filozofii nebola naklonená“.

† Vo veku 93 rokov, 1. septembra 2013, zomrela členka regionálnej pobočky PV ZPKO v Michalovciach **Adalberta HIČOVÁ**. Rozlúčka so zosnulou sa uskutočnila 4. septembra 2013 na cintoríne v Michalovciach. Posledné roky svojho života strávila v Domove dôchodcov v Michalovciach, kde ju členovia organizácie často navštevovali.

† Vo veku 87 rokov, 19. júna 2013, zomrel člen regionálnej pobočky Bratislava-okolie **Ondrej KRAJČÍR** zo Závodu. Rozlúčka so zosnulým sa konala 22. júna 2013 na miestnom cintoríne.

† Vo veku 82 rokov, 7. septembra 2013, zomrel **Vladimír VIZVÁRY**, člen Mestskej organizácie PV ZPKO Bratislava. Posledná rozlúčka sa konala 17. septembra 2013 v obradnej sieni bratislavského krematória.

† Vo veku 90 rokov, 15. septembra 2013, zomrel dlhoročný člen a bývalý predseda Regionálnej organizácie PV ZPKO v Trnave **Aladár SALVIANI**. Posledná rozlúčka sa konala 19. septembra 2013 na novom cintoríne v Trnave, na ktorej sa zúčastnili funkcionári PV ZPKO. Báseň Aladára Salvianiho Rekviem politického väzňa po krátkom príhovore predniesol predseda RO PV ZPKO v Trnave Vojtech Ottmar,

Pozostalým prejavujeme úprimnú sústrasť.

Zmluva o vytvorení umeleckého výkonu

uzatvorená medzi ALEF štúdiom, spol. s r. o., 833 14 Bratislava, Brečtanová č. 1, IČO 31319963, v ďalšom znení zmluvy ALEF

a p. GITA VALENTOVÁ bytom Nám. Matice slovenskej 10/7; 96501 Žiar nad Hronom

rodné číslo 21-54-26/724 ďalšom znení zmluvy umelec.

ALEF a umelec sa dohodli, že umelec, v intenciách tvorivého zámeru režiséra, vytvorí Decapostava - autyportrét vo filme s pracovným názvom PAPIEROVE HLAVY

Umelec sa zaväzuje byť v období dňa 20.10.1994 výhradne k dispozícii výrobe uvedeného filmu a bude plniť organizačné pokyny vedúceho výroby filmu určujúce miesto a čas jeho výkonu.

Umelec vyhlasuje, že v danom období nemá a nebude mať žiadne ďalšie záväzky, ktoré by ohrozili plnenie tejto zmluvy.

2.

Umelec sa zaväzuje podať svoj výkon s náležitou starostlivosťou podľa svojich najlepších schopností v spolupráci s režisérom filmu a ostatnými umeleckými pracovníkmi realizujúcimi tvorbu a výrobu uvedeného filmu.

3.

Za tvorivú prácu podľa tejto zmluvy vyplatí ALEF umelcovi odmenu = 200 - Sk. V honorári je zahrnutá odmena za vytvorenie zmluvného výkonu, jeho použitie a časovo a miestne neobmedzené šírenie v uvedenom filme na akomkoľvek nosiči.

Honorár bude vyplatený v najbližšom výplatnom období po ukončení realizácie umeleckého výkonu a jeho definitívnom prijatí režisérom filmu.

4.

Umelec je povinný dokončiť svoj zmluvný výkon aj v prípade, že bez jeho zavinenia nebude môcť byť dodržané časové obdobie uvedené v bode 2. tejto zmluvy. V takom prípade však musí ALEF s ním uzatvoriť novú zmluvu a rešpektovať aj zmluvné záväzky umelca voči iným subjektom viažúce sa na nové časové obdobie jeho výkonu.

5.

Ak umelec vlastným zavinením poruší svoje záväzky z tejto zmluvy, má ALEF právo od zmluvy odstúpiť a požadovať od neho vrátenie toho čo mu už plnil. Tým nie je dotknuté právo ALEF-u vymáhať voči umelcovi náhradu škody vo výške účelne vynaložených nákladov na realizáciu filmu.